

یکی از آسیب‌های تولیدات رادیویی یکنواخت شدن ساختار و قالب‌های تولید برنامه در بیشتر شبکه‌های رادیویی بود، اما در یکی دو سال اخیر، با اهمیت پیدا کردن ژانر مستند در معاونت صدا اشتیاق برنامه‌سازان به این حوزه افزایش یافته است

داور دومین جشنواره رادیویی پژواک:

انتظار هیات داوران دریافت و شنیدن برنامه‌های کیفی‌تر است

مستند در معاونت صدا، اشتیاق برنامه‌سازان به این حوزه افزایش یافته است.

چه نظری درباره برگزاری این چنین جشنواره‌هایی دارید؟ جشنواره‌ها یک فرصت است؛ فرصتی برای مستندسازان، مخاطبان و مجموعه افرادی که به عنوان مخاطب رسانه هستند با این گونه‌ها که کمتر برایشان تولید و پخش شده است، آشنا می‌شوند. جشنواره‌ها برای برنامه‌سازان داخل سازمان، فرصتی فراهم می‌کند تا افرادی که کمتر به مستندسازی توجه داشتند، به این سمت سوق پیدا کنند. از طرف دیگر این ظرفیت را به تولیدکنندگان محتوایی بیرون سازمان که در پی معرفی خود و دستاوردهای شان از رسانه ملی هستند، معرفی می‌کند. تا به جای این‌که به دنبال ساختارهای ساده همچون برنامه‌های گفت‌وگو محور و میزگرد... برای ارائه برنامه‌ها باشند، از مستند هم استفاده کنند، تا در این نوع برنامه‌ها هم تنوع ایجاد شده و مخاطب بیشتری همراه رسانه شود.

چرا در رسانه رادیو به ساختار مستند کمتر توجه شده است؟

البته اعتقاد ندارم که در رسانه رادیو به ساختار مستند کمتر توجه شده است. مستندسازی در رادیو تاریخی طولانی دارد اما دلیل کم‌رنگ شدن آن، این است که کسی که کار مستند می‌کند باید زمان فراوانی را برای تولید اثر بگذارد. اگر توجه و پشتیبانی مناسب صورت نگیرد، افراد کم‌کم علاقه‌مندی خود را برای تولید مستند از دست می‌دهند. گاهی راحت‌طلبی برنامه‌سازان هم ممکن است، باعث شود آنها به تولید مستند راغب نشوند. به هر حال مستندسازی کاری سخت و دراز مدت است و برنامه‌ساز ممکن است ترجیح دهد راهی ساده‌تر را برای تولید برنامه انتخاب کند. اگر در طول سالیان سال رفته رفته به مستندسازی بی‌توجهی شده، بی‌شک این آسیب هم متوجه تولیدکنندگان و هم پشتیبانی‌کنندگان بوده است. بی‌شک برگزاری جشنواره تخصصی مستند، یک بار دیگر، توجه سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و برنامه‌سازان رسانه را جلب می‌کند تا آن‌ها... با رفع موانع و برطرف کردن آسیب‌ها، سبب شوند بار دیگر مستندسازی رادیویی شکوفا شود.

آیا آثاری داشتید که به دلیل ویژگی‌های ساختاری یا شنیداری هنوز در ذهن شما ماندگار شده باشد؟

برخی آثاری که در نخستین دوره از برگزاری جشنواره رادیو به دست ما رسید و من شنیدم، به دلیل تمایز و خلاقیت در ذهن بنده مانده است، که آنها جزو آثار برتر و برگزیده بودند. علاوه بر اینها، آثاری هم بودند این که در فهرست دریافت‌کنندگان جایزه نبودند و برگزیده نشدند؛ اما به دلیل یک سری ویژگی‌های خاص در ذهنم مانده است.

چه انتقاد یا پیشنهادی برای تقویت مستندسازی و برگزاری این چنین جشنواره‌هایی دارید؟

مستندسازی کاری سخت و زمان‌بر است و باید پشتیبانی خوبی چه مادی و چه معنوی از مستندسازی صورت بگیرد تا برنامه‌سازان برای انتخاب سوز و پرداخت آن زمان بگذارد. تولید مستند کوتاه‌مدت و کاری گذرا نیست، احتیاج به زمان و پشتیبانی مالی و معنوی دارد. مستندساز باید به وجوه مختلف مستند مسلط باشد. مستندهای خوب رادیویی دنیا را بشنود و مستندهای تلویزیونی زیاد ببیند و با شیوه‌های مختلف ساخت مستند آشنا شود.

یک مستندساز خوب چه ویژگی دارد؟

مستندساز به جز پژوهش، شیوه روایت و ارزیابی آثار دیگران، باید به جزئیات تسلط داشته باشد؛ مثلاً با آمپلیانس و تکنیک‌های صداپردازی صحنه و شیوه‌های روایت مستند... آشنا باشد. مهم‌تر از همه این‌که صبور باشد؛ مستندسازی کار عجله‌ای نیست، و با صبر، حوصله و دقت زیاد صورت می‌گیرد. دومین جشنواره ملی مستند رادیویی پژواک از ۱۸ تا ۲۲ اردیبهشت در مرکز همایش‌های صداوسیما برگزار خواهد شد.

در برگزیده شدن آثار چه ملاک‌هایی مد نظر قرار گرفته شده است؟

پژوهش محور بودن، جذاب بودن مستند و بدیع بودن سوز از جمله ملاک‌های داوری است. علاوه بر اینها کیفیت فنی، داشتن خط‌روایی مناسب و توانایی انتقال پیام مورد نظر مستندساز به مخاطب از دیگر مواردی است که در برگزیده شدن آثار مد نظر قرار می‌گیرد.

تناسب گونه درست مستند با سوز و موضوع انتخابی، تکنیک ساخت، استفاده درست و مناسب از صوت و جلوه‌های صوتی از دیگر مواردی است که ملاک و ویژگی‌های ارزیابی در داوری‌هاست.

اهداف جشنواره بر چه اساسی تبیین می‌شود؟

با توجه به تجربیات شخصی خودم از جشنواره‌ها چه در دبیری‌ها و داوری‌ها؛ نکته مهم این است که باید اهداف جشنواره چه برای برنامه‌ریزان و چه برای شرکت‌کنندگان روشن و شفاف باشد. در صورتی که اهداف مشخص و شفاف باشد، در این صورت می‌توان با برنامه‌ریزی دقیق آن اهداف

جشنواره ملی مستند رادیویی پژواک دومین دوره خودش را با شعار «صدای واقعیت، پژواک حقیقت» از ۱۸ تا ۲۲ اردیبهشت در مرکز همایش‌های صداوسیما برگزار می‌کند و هدف از برگزاری این جشنواره، احیای ساختار و ارتقای جایگاه مستند در برنامه‌های رادیویی و آموزش و بازآموزی مهارت‌های مستندسازی رادیویی است. به همین مناسبت با سعید معدن‌کن، داور بخش نهایی نخستین جشنواره ملی مستند رادیویی پژواک گفت‌وگو کرده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

پیشکسوتان و افرادی که در حوزه‌های کاری‌شان با تجربه و مجرب هستند، چگونه می‌توانند به جوان‌ترها کمک کنند؟

در همه جای دنیا مرسوم است که در همه مشاغل، از تجارب و دانش افرادی همچون پیشکسوتان مجرب و استادان استفاده شود. این موضوع می‌تواند در ارتقای تولیدات به ویژه برنامه‌های مستند موثر باشد. پیشکسوتان ظرایف کار و همچنین مضایق آن را می‌شناسند. جوانان هم باید علاقه‌مند باشند و به پیشکسوتان مراجعه کرده و باب گفت‌وگو و ارتباط مستمر با آنان را باز کنند. این امر باعث شکوفایی خواهد بود. انتقال سرمایه دانش و تجربه‌ای که آنها دارند جز برقراری ارتباط مستمر بین نسل‌های کاری اتفاق نمی‌افتد.

جشنواره را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

برای ارزیابی سطح جشنواره باید منتظر بود تا آثار به دست ما برسد؛ دوره اول برگزاری جشنواره به گونه‌ای دوره معرفی جشنواره بود.

داوری آثار را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

از این دوره باید منتظر بود تا جشنواره پله پله به بلوغ خودش نزدیک شود. انتظار هیات داوران دریافت و شنیدن برنامه‌های کیفی‌تر و بهتری است. در دوره گذشته برنامه‌های فراوانی به دست ما رسید که در گونه صحیح ارسال نشده بود مثلاً برای مستند نمایشی ارسال شده بود، اما در واقع مستند نمایشی نبود. این نشان دهنده آن است که برنامه‌سازان یا ارسال‌کنندگان آثار شناخت دقیقی از گونه‌های مستندسازی نداشتند. در این دوره با توجه به برگزاری کارگاه‌های آموزشی، توقع این است که آن‌ها... آسیمی که سال گذشته وجود داشت، امسال نباشد و برنامه‌هایی کیفی‌تر بشنویم.

برای تقویت جریان مستندسازی در رادیو چه باید کرد؟

مستند یکی از ساختارهای تاثیرگذار در برنامه‌سازی محسوب می‌شود که اگر از کیفیت لازم در تولید برخوردار باشد، می‌تواند علاوه بر جذب مخاطب، جریان ساز هم باشد. به همین دلیل برای تقویت جریان مستندسازی در رادیو اولین و مهم‌ترین راهکار تربیت مستندساز رادیویی با ارائه آموزش‌های آکادمیک بود که با برگزاری جشنواره مستند رادیویی پژواک این امر محقق شد تا برترین‌ها برگزیده شوند.

